

**GMINNY
PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII
DLA GMINY
KIJEWO KRÓLEWSKIE
NA 2013 ROK**

§ 1 Wprowadzenie

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U z 2012 r. poz. 1356).

Zgodnie z zapisami art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy samorząd gminny jest zobowiązany do:

1. Prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.
W szczególności zadania te obejmują:
  - A. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
  - B. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
  - C. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
  - D. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącym rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
  - E. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży (art. 13¹ i 15 ustawy) oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
  - F. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii integracji polityki społecznej, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

Zgodnie z zapisami art. 12 ust. 1 i 2 ustawy, rada gminy ustala w drodze uchwały, dla terenu gminy liczbę punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży oraz zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Do zadań wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, zgodnie z art. 4¹ ust 3 ustawy należy powołanie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujących działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujących czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych wykonują także ekspertyzy dotyczące zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z odnośnymi uchwałami rady gminy oraz wydają opinię w drodze postanowień, stanowiące warunek wydania zezwolenia przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy).

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką oraz przeciwdziałaniem narkomanii stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124).

Samorząd gminy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii zobowiązany jest do:

- A. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- B. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- C. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci

uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- D. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- E. Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Przy opracowaniu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kijewo Królewskie na 2013 rok /GPPiRPAoPN/ uwzględnione zostały wskazówki wynikające z *Rekomendacji do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2013 roku* Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Przy konstruowaniu Programu na 2013 rok uwzględniono także doświadczenia z lat ubiegłych, z których wynika, że najskuteczniejsza jest profilaktyka skierowana do najmłodszej grupy odbiorców, tj. dzieci i młodzieży jako grupy najbardziej narażonej na ryzyko wynikające ze spożywania alkoholu. Zgodnie z Europejską Deklaracją w sprawie Alkoholizmu „wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w środowisku zabezpieczonym przed negatywnymi konsekwencjami picia alkoholu i powinny być chronione przed promowaniem napojów alkoholowych”. To przede wszystkim dzieciom i młodzieży należy zapewnić właściwą organizację czasu wolnego wraz ze wskazaniem właściwych wzorców zachowań.

Zadania i sposoby ich realizacji określone w GPPiRPAoPN na 2013 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych – jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji i osób fizycznych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów alkoholowych uchwałami Rady Gminy w Kijewie Królewskim.

§ 2

Diagnoza

Rozmiary i aktualnie występujące dolegliwości problemów alkoholowych stanowią zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania społecznego i ekonomicznego gminy oraz kondycji zdrowotnej i moralnej społeczeństwa.

Konsumpcja alkoholu, zażywanie narkotyków mają ogromny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak również ich rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu oraz zażywanie narkotyków powoduje wiele szkód społecznych takich jak zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, bezrobocie, ubóstwo. Szczególnie dotkliwe są szkody w psychologicznej i emocjonalnej sferze dotyczące przede wszystkim rodzin, a zwłaszcza dzieci. Alkoholizowanie nieletnich oraz zażywanie przez nich narkotyków zakłóca ich proces rozwojowy, upośledza czynności poznawcze – koncentrację uwagi, zapamiętywanie, uczenie się, rozwój kontroli emocjonalnej, a w konsekwencji powoduje podejmowanie zachowań ryzykownych, groźnych dla życia i zdrowia.

Do najważniejszych problemów wynikających ze spożywania napojów alkoholowych oraz zażywania narkotyków w Polsce należą:

1. samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,
2. szkody zdrowotne u osób dorosłych nadużywających alkoholu i narkotyków,
3. szkody występujące u młodzieży nadużywającej alkoholu i narkotyków,
4. przemoc domowa i inne problemy w rodzinie związane z alkoholizmem,
5. przestępstwa i wykroczenia popełnione przez osoby nietrzeźwe oraz znajdujące się po spożyciu narkotyków,
6. łamanie prawa związane z handlem napojami alkoholowymi oraz narkotykami,
7. alkoholowa dezorganizacja środowiska pracy.

Uzależnienie rozpoznaje się, gdy występują przynajmniej 3 z niżej wymienionych objawów:

- ▲ Silne pragnienie albo poczucie przymusu spożywania alkoholu (głód alkoholowy);
- ▲ Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z piciem alkoholu;
- ▲ Zmieniona, najczęściej zwiększona tolerancja alkoholu (tzw. „mocna głowa”) - ta sama dawka alkoholu nie przynosi oczekiwanego efektu, pojawia się stopniowa konieczność zwiększenia dawek wypitego alkoholu;
- ▲ Występowanie objawów abstynencyjnych w sytuacji obniżenia poziomu alkoholu we krwi – drżenie mięśniowe, wzmożona potliwość, niepokój, przyspieszone bicie serca, biegunka, mdłości, rozszerzenie źrenic, drażliwość, bezsenność – i leczenie objawów abstynencyjnych przy użyciu niewielkich dawek alkoholu (tzw. „klinowanie”) lub leków uspokajających i nasennych;
- ▲ Postępujące zaniedbywanie z powodu picia alkoholu alternatywnych źródeł zainteresowań, przyjemności i zachowań, zwiększona ilość czasu poświęcona na zdobywanie i picie alkoholu oraz na odwrócenie następstw picia („koncentracja życia wokół picia”);
- ▲ Uporczywe kontynuowanie picia alkoholu mimo świadomości szkód.

Gmina Kijewo Królewskie wg stanu na dzień 30.11.2012 r. liczyła 4.487 mieszkańców (2.255 kobiet oraz 2232 mężczyzn), w tym: liczba mieszkańców do 18 r. ż. - 1078 osób, 3.409 mieszkańców powyżej 18 r. ż.

Na terenie Gminy Kijewo Królewskie znajdują się 3 szkoły podstawowe z zerówkami, 1 gimnazjum, 1 zespół szkolno – przedszkolny oraz 7 przedszkoli. Do gimnazjum i szkół podstawowych uczęszcza 534 uczniów, w przedszkolach uczy się łącznie 129 uczniów. W szkołach na terenie naszej gminy realizowane są programy profilaktyczne oraz różnego rodzaju zajęcia mające na celu zmniejszenie zjawiska spożywania alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną oraz opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej. W szkołach prowadzi się także zajęcia, na których poruszany jest problem AIDS i HIV często niestety związany z problemem alkoholizmu i narkomanii. Szkoły przeprowadzają szereg happeningów, konkursów, akcji o treściach nawiązujących do profilaktyki uzależnień np. działania w ramach Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w których biorą udział uczniowie szkół.

Gmina, w celu prowadzenia działalności profilaktycznej, oprócz oparcia się na działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z Posterunkiem Policji w Unisławiu. Osoby zażywające napoje alkoholowe często wszczynają awantury domowe. W wyniku interwencji domowych Policja wypełniała formularz „Niebieska Karta”, o czym informowali tutaj Komisję i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kijewie Królewskim. W roku 2010 Posterunek Policji w Unisławiu założył 9 Niebieskich kart, w 2011 roku 8 kart, zaś w bieżącym roku 6 kart. Do izby wytrzeźwień w roku 2010 odwiezionych zostało 21 osób, w roku 2011 roku – 14 osób. Natomiast w okresie od 1 stycznia do 30 listopada 2012 roku do izby wytrzeźwień trafiło 16 osób. W okresie od 2010-2012 nie odnotowano zatrzymań osób nieletnich będących pod wpływem alkoholu bądź pod wpływem narkotyków. W ubiegłym roku zatrzymano 1 osobę znajdującą się pod wpływem środków psychoaktywnych. W roku 2011 odnotowano 43 interwencje, których powodem był alkohol i awantury domowe, w bieżącym roku interwencji tych było 42. Ponadto w 2011 roku policja odnotowała 19 zatrzymań nietrzeźwych kierowców, w 2012 roku odnotowano 20 zatrzymań.

Sojusznikiem współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w głównej mierze zajmuje się realizacją zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kijewie Królewskim.

System pomocy społecznej realizując zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej obejmuje wsparciem następujące ilości rodzin:

**Liczba rodzin korzystających z pomocy
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kijewie Królewskim**

Formy udzielanej pomocy	2010 rok	2011 rok	I półrocze 2012 roku
- praca socjalna - poradnictwo - pomoc rzeczowa (obiady, opał, odzież itp. - pomoc pieniężna (zasiłki celowe, okresowe,	292 rodziny, w tym 878 osób w rodzinach	288 rodzin, w tym 873 osoby	161 rodzin, w tym 499 osób w rodzinach

stałe		w rodzinach	
-------	--	-------------	--

Źródło: dane GOPS Kijewo Królewskie

**Powody udzielanej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kijewie Królewskim
w 2011 roku oraz w I półroczu 2012 roku**

Powody trudnej sytuacji życiowej	2011 rok		I półrocze 2012 roku	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	209	594	111	328
Bezdomność	4	4	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	165	12	85
Bezrobocie	108	347	96	292
Niepełnosprawność	35	91	60	185
Długotrwała lub ciężka choroba	57	143	63	186
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	31	128	46	195
<i>Przemoc w rodzinie</i>	4	4	3	15
<i>Alkoholizm</i>	9	26	12	34
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	6	2	2
Zdarzenie losowe	1	7	0	0

Źródło: dane GOPS Kijewo Królewskie

Pozostawanie bez pracy przez dłuższy okres czasu stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego. Brak zatrudnienia, konieczność poszukiwania pracy poza miejscem zamieszkania ograniczają możliwości samodzielnego zaspokajania potrzeb materialnych rodzin, sprzyjają reakcjom i zachowaniom frustracyjnym. Skutkiem tego może być powstawanie negatywnych mechanizmów redukcji napięć, w tym poprzez nadużywanie alkoholu. Dalszą konsekwencją tego stanu rzeczy mogą być zachowania agresywne i przemoc w rodzinach. Stopa bezrobocia w powiecie chełmińskim na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 22,9 %, natomiast w październiku 2012 roku wynosiła 23,4 %. Z terenu gminy Kijewo Królewskie na koniec listopada w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmnie było zarejestrowanych 319 osób, w tym: 133 mężczyzn oraz 186 kobiet. Prawo do zasiłku posiadało jedynie 79 osób.

**Ilość osób bezrobotnych z terenu gminy Kijewo Królewskie
zarejestrowanych w PUP Chełmno**

Wyszczególnienie	2010 rok (stan na dzień 31.12.2010 r.)	2011 rok (stan na dzień 31.12.2011 r.)	2012 rok (stan na dzień 30.11.2012 r.)

<i>Liczba osób bezrobotnych</i>	312	326	319
<i>Kobiety</i>	180	195	186
<i>Mężczyźni</i>	132	131	133
<i>Z prawem do zasiłku</i>	86	86	79

Źródło: dane PUP Chełmno

Uchwałą Rady Gminy został ustanowiony limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych do 27 punktów. Na terenie Gminy na dzień 30.11.2012 r. znajdowało się 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 1 punkt w miejscu sprzedaży.

W 2012 roku kontynuowano zatrudnienie terapeuty ds. uzależnień. Umowa z terapeutą została podpisana w miesiącu styczniu 2012 roku. W roku 2012 dyżury terapeuty odbywały się 2 razy w miesiącu. Ponadto w miesiącu styczniu 2012 r. podpisano umowę z psychologiem na świadczenie usług psychologicznych – umowa obejmuje dyżury 1 raz w tygodniu. Do Punktu Konsultacyjnego ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działającego przy GKRPA w okresie od stycznia do listopada 2012 roku zgłosiły się 63 osoby. Z porad terapeuty, psychologa czy członków GKRPA korzystały osoby uzależnione, współuzależnione, a także rodziny w których dochodzi do przemocy domowej czy też dzieci. Są osoby, które regularnie korzystają ze wsparcia specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym.

W okresie od 15 czerwca do 15 września 2012 roku tut. Komisja przeprowadziła kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych znajdujących się na terenie Gminy. Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych uchybień.

§ 3 Zasoby

Zasoby rzeczowe

Gmina realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii przy współpracy z następującymi instytucjami:

- A. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kijewie Królewskim;
- B. Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kijewie Królewskim;
- C. Posterunkiem Policji w Unisławiu;
- D. Sądem Rejonowym w Chełmnie;
- E. Prokuraturą Rejonową w Chełmnie;
- F. Szkołami Podstawowymi i Gimnazjum z terenu Gminy Kijewo Królewskie;
- G. Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Kijewie Królewskim;
- H. Radami Sołeckimi;
- I. Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Gminy Kijewo Królewskie;
- J. Biurem Porad Obywatelskich;
- K. Komendą Hufca ZHP w Kijewie Królewskim;
- L. Kościołem katolickim;
- M. Ochotniczymi Strażami Pożarnymi;
- N. Klubami sportowymi;
- O. Poradniami oraz Ośrodkami leczenia uzależnień.

Zasoby ludzkie:

W zakresie realizacji Programu Gmina korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się problemami uzależnienia od alkoholu, w szczególności z:

- A. członków GKRPA;
- B. terapeutów ds. uzależnień;
- C. pedagoga szkolnego;
- D. pracowników socjalnych;
- E. funkcjonariuszy Policji;
- F. biegłych sądowych;
- G. psychologa.

§ 4

Finansowanie

Finansową podstawę realizacji GPPiRPAoPN stanowią dochody gminy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zgodnie z art. 18² Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii dochody z opłat za korzystnie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

§ 5

Grupa docelowa

Adresatami programu są w szczególności:

- 1) konsumenci alkoholu oraz osoby spożywające narkotyki;
- 2) osoby pijące nadmiernie, w tym uzależnieni od alkoholu;
- 3) osoby pijące szkodliwie;
- 4) rodziny osób z problemem alkoholowym;
- 5) rodziny osób z problemem przemocy;
- 6) młodzież szkolna;
- 7) osoby uzależnione od narkotyków – rodziny, dzieci i osoby dotknięte problemem uzależnień;
- 8) przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień (pedagodzy, psychologzy, nauczyciele, pracownicy socjalni, kuratorzy rodzinni i społeczni, policjanci, pracownicy służby zdrowia, duchowni).

§ 6

Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Cele ogólne:

- 1) zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie Gminy,
- 2) zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych – zmniejszenie populacji osób pijących ryzykownie i szkodliwie,
- 3) zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych na terenie Gminy,
- 4) zmniejszenie skali używania narkotyków i uzależnienia od nich oraz ograniczenie jego negatywnych skutków, a także poszerzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie uzależnień.

2. Cele szczegółowe:

- 1) zmniejszenie ilości alkoholu spożywanego przez młodzież,
- 2) podwyższenie progu wiekowego inicjacji alkoholowej,
- 3) zmniejszenie ilości osób uzależnionych i nadużywających alkoholu oraz zażywających narkotyki,
- 4) zwiększenie ilości osób podejmujących leczenie we wczesnej fazie choroby alkoholowej,
- 5) wzrost świadomości mieszkańców gminy na temat skutków nadużywania substancji psychoaktywnych,

- 6) wzrost świadomości mieszkańców gminy na temat problemów AIDS i HIV,
- 7) zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa środowiska rodzinnego,
- 8) zmniejszenie indywidualnych zagrożeń ekonomicznych wynikających z picia alkoholu,
- 9) zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym oraz narkotykowym,
- 10) kształtowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii,
- 11) wyposażenie dzieci i młodzież w wiedzę na temat przyczyn powstawania zagrożeń uzależnieniem i podatności na uzależnienia z perspektywy uwarunkowań medycznych, psychologicznych i środowiskowych,
- 12) promowanie zdrowego stylu życia bez używek,
- 13) poszerzenie grona osób, instytucji, organizacji zajmujących się profilaktyką i terapią uzależnień,
- 14) zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów narkomanii poprzez udzielenie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym i osobom zagrożonym uzależnieniem,
- 15) ograniczenie negatywnych zjawisk dotyczących rodzin z problemem narkomanii, poprzez udzielanie kompleksowej pomocy psychospołecznej i prawnej.

§ 7

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz metody ich realizacji

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków

- A. Ułatwianie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków udziału w programach terapeutycznych;
- B. Organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- C. Współpraca z placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków – np. z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu, Wojewódzkim Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu;
- D. Prowadzenie i doposażenie Punktu Konsultacyjnego ds. rozwiązywania problemów alkoholowych dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- E. Prowadzenie indywidualnych konsultacji dla osób pijących ryzykownie, szkodliwie i uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- F. Prowadzenie indywidualnej psychoterapii osób uzależnionych oraz programów pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domowa;
- G. Szkolenia specjalistyczne dla osób pracujących z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i ofiarami przemocy w rodzinie, m.in. dla policjantów, pracowników socjalnych, pedagogów, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- H. Działalność informacyjno - edukacyjna poprzez zakup i dystrybucję materiałów dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
- I. Zakup materiałów edukacyjnych;
- J. Dofinansowanie pracy terapeuty ds. uzależnień.
- K. Dofinansowanie pracy psychologa.

2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

- A. Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach poprzez współpracę m.in. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kijewie królewskim, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie, Prokuratury Rejonowej w Chełmnie;
- B. Finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;
- C. Finansowane dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- D. Organizowanie lokalnych porad, seminariów i konferencji w zakresie wdrażania systemu pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym;

- E. Wspieranie i koordynowanie pracy interdyscyplinarnych zespołów ds. pomocy dziecku i rodzinie z problemem alkoholowym;
- F. Dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną;
- G. Doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- H. Prowadzenie szkoleń i konferencji dla przedstawicieli służb i instytucji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy w rodzinie, możliwości udzielania pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i przemocy, kompetencji podmiotów działających na terenie gminy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obowiązujących procedur i rozwiązań prawnych, nawiązywaniu kontaktu z członkami rodzin, w których dochodzi do przemocy, itp.;
- I. Organizowanie narad i spotkań służących wypracowaniu wspólnej, lokalnej polityki wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- J. Prowadzenie i finansowanie Punktu Konsultacyjnego oraz grup wsparcia i grup terapeutycznych dla ofiar przemocy;
- K. Wdrażanie i finansowanie oddziaływań adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie;
- L. Usprawnienie współpracy z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania, którzy mogą kierować osoby stosujące przemoc do programów oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych;
- M. Zwiększenie dostępności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc oraz upowszechnienie informacji o prowadzonych na terenie gminy oddziaływaniach adresowanych do sprawców przemocy wobec osób najbliższych;
- N. Prowadzenie doradztwa i organizowanie interwencji na rzecz ofiar przemocy w ramach działania Punktu Konsultacyjnego;
- O. Organizacja i udział w lokalnych i ponadregionalnych kampaniach na temat przeciwdziałania przemocy i agresji.
- P. Współpraca oraz przepływ informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą socjalną, medyczną, prawną, psychologiczną.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży - w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych

- A. Prowadzenie na terenie szkół i innych placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży;
- B. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców (np. „Szkola dla rodziców”);
- C. Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży upijającej się np. poprzez organizowanie pogańek, prelekcji i konkursów;
- D. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych;
- E. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów;
- F. Realizacja środowiskowych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży;
- G. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, szczególnie mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia;
- H. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych;
- I. Prowadzenie edukacji publicznej w zakresie problematyki alkoholowej;
- J. Dofinansowanie wypoczynku w czasie ferii zimowych, wakacji dla dzieci i młodzieży szczególnie z rodzin patologicznych (m.in. wynagrodzenie dla opiekunów, koszty związane z pobytem i dojazdem dzieci na wypoczynek itp.)
- K. Organizowanie badań i sondaży w zakresie lokalnej diagnozy, pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych i narkomanii.

4. **Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii**
  - A. Wspieranie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii poprzez udzielenie pomieszczeń na prowadzenie szkoleń, zajęć sportowo-rekreacyjnych, itp.;
  - B. Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie projektów;
  - C. Wspieranie ruchów samopomocowych grup AA;
  - D. Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym.

5. **Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przez sądem w charakterze oskarżyciela publicznego**
  - A. Występowanie przed sądem jako oskarżyciel publiczny w przypadku łamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym, sprzedaży pod zastaw i na kredyt oraz złamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych;
  - B. Składanie wniosków do Policji o wszczęcie postępowania dowodowego w sprawie złamania zakazu wynikającego z art. 13¹ w/wym. Ustawy;
  - C. Przeprowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ustawy w sprawie sprzedaży napojów alkoholowych – m.in. dbanie, aby w miejscach sprzedaży napojów alkoholowych były widoczne informacje o szkodliwości spożywania alkoholu oraz zakazie podawania i sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym i nieletnim.

§ 8

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy:

- A. Podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu i narkomanii;
- B. Przeprowadzanie kontroli oraz ekspertyz punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wydawanie postanowień dotyczących zgodności ich lokalizacji z odpowiednimi uchwałami Rady Gminy w Kijewie Królewskim w związku z procedurą wydawania przez Wójta Gminy decyzji w sprawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- C. Inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii;
- D. Prowadzenie innych działań przewidzianych przepisami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy;
- E. Prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowaniu działań zwiększających efektywność przyjętego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- F. Podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa;
- G. Popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
- H. Opiniowanie wniosków dotyczących przyjmowania do wykonania szczegółowych zadań określonych w GPPiRPAoPN;
- I. Wspieranie Pełnomocnika Wójta w realizacji GPPiRPAoPN;
- J. Przedstawianie corocznie Radzie Gminy harmonogramu działań związanych z GPPiRPAoPN wraz z preliminarzem kosztów oraz sprawozdanie z działalności GKRPA.

Doświadczenia uzyskane podczas wykonywania gminnych programów w latach poprzednich, rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także opinia Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kijewie Królewskim obligują do kontynuacji dotychczasowych form pracy profilaktycznej w środowisku mieszkańców Gminy Kijewo Królewskie. Jako najistotniejsze zadania wskazują one konieczność dofinansowania organizacji różnorodnych działań

profilaktycznych opartych na strategiach edukacyjnych i strategii alternatyw oraz finansowanie pracy terapeuty oraz psychologa w Punkcie Konsultacyjnym.

W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z Rekomendacjami PARPA reprezentują one środowiska działające na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

2. Zadanie koordynowania wykonania GPPiRPA realizuje Pełnomocnik Wójta do spraw profilaktyki uzależnień.

Do zadań pełnomocnika należy:

- A. Przygotowanie projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- B. Bieżąca koordynacja i nadzór nad formalną i merytoryczną zgodnością wykonywanych zadań z przyjętym harmonogramem działań ujętych w GPPiRPAoPN;
- C. Udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- D. Przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy;
- E. Określanie zgodności podejmowanych działań z GPPiRPAoPN;
- F. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
- G. Branie udziału w naradach i szkoleniach doskonalących, służących podnoszeniu kwalifikacji i wzrostowi kompetencji w dziedzinie organizacji i prowadzenia pracy profilaktycznej, dotyczącej metod rozwiązywania problemów alkoholowych;
- H. Współpraca z Pełnomocnikiem Wojewody Kujawsko - Pomorskim i Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Do zadań Punktu Konsultacyjnego ds. rozwiązywania problemów alkoholowych należy w szczególności:

- A. Motywowanie osób uzależnionych, współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego oraz kierowanie do leczenia specjalistycznego;
- B. Motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- C. Udzielanie wsparcia osobom po zakończeniu leczenia odwykowego (np. poprzez rozmowy podtrzymujące, uruchomione przy punkcie konsultacyjnym grupy wsparcia dla osób po zakończonym leczeniu w placówce odwykowej);
- D. Rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymaniu przemocy;
- E. Inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej;
- F. Gromadzenie aktualnych informacji na temat miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w kompleksową pomoc dla rodzin;
- G. Zorganizowanie w Punkcie Konsultacyjnym profesjonalnej biblioteki, która będzie zajmowała się wypożyczaniem książek i publikacji dot. problematyki alkoholowej, narkotykowej i przemocy w rodzinie.

4. Zakres finansowania działalności Punktu dotyczy m.in:

- A. Wynagrodzenia osób pełniących dyżury w Punkcie według jego harmonogramu i stawek określonych w GPPiRPAoPN;
- B. Wynagrodzenia za pracę terapeuty oraz psychologa;
- C. Zakupu materiałów i środków informacyjnych, dydaktycznych, papierniczo – biurowych oraz sprzętu niezbędnego do prowadzenia i dokumentowania pracy Punktu;
- D. Dofinansowania udziału w szkoleniach i kursach osób wykonujących zadania zlecone w Punkcie, w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami uzależnionymi, ofiarami przemocy lub profilaktyki;

5. Określenie stawek płatności za usługi i wynagrodzenia dla osób wykonujących czynności ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kijewo Królewskie na 2012 rok.

Ustala się następujące stawki wynagrodzenia za pracę podczas wykonania określonych poniżej zadań:

- A. Dyżury w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym - 60 zł;
- B. Kontrola punktów – 30 zł/1 pkt;
- C. Udział w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:
  - zwykły członek - 80 zł;
  - sekretarz - 90 zł;
  - przewodniczący - 100 zł.
- D. Wynagrodzenie dla terapeuty ds. uzależnień – 50 zł/h (zgodnie z umową zlecenie).
- E. Wynagrodzenie dla psychologa – 60 zł/h (zgodnie z umową zlecenie).

6. Finansowanie realizacji działań prowadzonych w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kijewo Królewskie na 2013 rok. Plan wydatków.

W 2013 roku na realizację zadań określonych w GPPiRPAoPN przeznaczona jest kwota 60 000,00 zł. Plan wydatków z odniesieniem do przyjętych zadań stanowi załącznik do niniejszego programu.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane będą jedynie na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

§ 9

Wybrane standardy finansowania działań profilaktyczno-terapeutycznych.

Kryteria standardów dla programów profilaktycznych i socjoterapeutycznych oraz wymagań kwalifikacyjnych dla realizatorów określa Pełnomocnik Wójta Gminy Kijewo Królewskie w porozumieniu z GKRPA odnosząc je do wymagań wskazanych przez PARPA i odpowiednich przepisów dotyczących wymogów kwalifikacyjnych dla osób prowadzących działania profilaktyczne i wychowawcze.

1. Zasady finansowania profilaktyki problemowej.

A. Finansowanie szkolnych programów profilaktyki odbywa się na wniosek dyrektora szkoły.

Wniosek powinien zawierać:

- 1) opis programu (cel główny, cele operacyjne, tematy, ilość godzin),
- 2) wykaz realizatorów i ich przygotowania merytorycznego (szkolenia, doświadczenie profilaktyczne),
- 3) określenie odbiorców (wiek, ilość uczestników, diagnoza problemu),
- 4) dokumentacja- wzór sprawozdania z przebiegu realizacji.

B. Finansowanie autorskich programów profilaktycznych odbywa się na wniosek osoby lub instytucji społecznych.

Wniosek powinien zawierać:

- 1) opis programu (cel główny, cele operacyjne, tematy, ilość godzin),
- 2) wykaz realizatorów i ich przygotowania merytorycznego (szkolenia, doświadczenie profilaktyczne),
- 3) określenie odbiorców (wiek, ilość uczestników, diagnoza problemu),
- 4) dokumentacja: wzór sprawozdania z przebiegu realizacji.

2. Zasady finansowania pozalekcyjnych zajęć sportowych.

Zajęcia sportowe powinny być integralnym elementem programu profilaktycznego i pełnić funkcję uzupełniającą w stosunku do innych działań profilaktycznych. Powinny one wzmacniać czynniki chroniące, zwłaszcza przez ukazywanie autorytetów promujących wzorzec trzeźwości i rozwijanie zainteresowań, z wyraźnym zakreśleniem norm zachowania w różnych sytuacjach np. postawa wobec używek, rozwiązywania konfliktów, eliminowanie przemocy.

A. Wnioskodawca (szkoła, instytucje lub organizacje prowadzące świetlice socjoterapeutyczne):

- 1) realizuje szkolny program profilaktyczny lub socjoterapeutyczny,
- 2) posiada odpowiednią bazę sportową,

- 3) posiada odpowiednio przygotowaną kadre.
- B. Odbiorcy zajęć sportowych (dzieci, młodzież):
- 1) uczestniczą w szkolnym programie profilaktycznym opartym na sprawdzonych strategiach profilaktycznych,
  - 2) wyrażają zgodę na przestrzeganie zasad zdrowego stylu życia (nie używania środków psychoaktywnych).
- C. Realizatorzy zajęć sportowych:
- 1) posiadają kompetencje w zakresie rozwiązywania konfliktów interpersonalnych, podejmowania interwencji w sytuacji kryzysowej, komunikacji podmiotowej,
  - 2) posiadają wiedzę na temat strategii działań profilaktycznych, czynników chroniących, czynników ryzyka,
  - 3) posiadają umiejętności zawierania kontraktu z dzieckiem, mediacji między uczniami, nawiązywania kontaktu wspierającego osobę pokrzywdzoną
  - 4) posiadają dokumenty potwierdzające nabycia powyższych kompetencji.
- D. Dokumentacja:
- 1) listy uczestników zajęć, dziennik zajęć (tematy, ilość godzin, obecność),
  - 2) karty ewaluacyjne, sprawozdanie po zakończeniu programu.
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe powinny obejmować:**
1. zasady, normy postępowania zapisane w formie regulaminu zajęć;
  2. trening umiejętności życiowych, uczenie rozwiązywania konfliktów, gry fair play , radzenia sobie z trudnymi emocjami, ponoszenia konsekwencji decyzji, komunikacji w grupie itp.;
  3. współpracę z rodzicami: angażowanie ich np. w klubie kibica

§ 10

Zasady kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Kijewo Królewskie

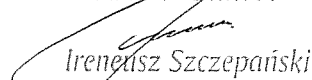
Zasady kontroli przestrzegania warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określone są Zarządzeniem Wójta Gminy w sprawie prowadzenia kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Kontrole punktów przeprowadza się nie rzadziej niż co 2 lata.

§ 11

Postanowienia końcowe

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2013 określa ogólne założenia organizacyjne i formy działania służące osiągnięciu powyższych celów oraz realizowany jest przez GKRPA.
2. Przyjęcie szczegółowych programów profilaktycznych do realizacji w ramach GPPiRPAoPN wymaga złożenia przez ich autorów i wykonawców odpowiednich projektów po uchwaleniu przez Radę Gminy Kijewo Królewskie GPPiRPAoPN.
3. Wdrożenie programów wymaga każdorazowo pozytywnej opinii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kijewie Królewskim.
4. Członkom Komisji przysługuje w związku z podróżą służbową, zwrot kosztów podróży na zasadach przysługujących pracownikom samorządowym.

Przewodniczący
RADY GMINY

Ireneusz Szczepański

Plan wydatków na 2013 rok oraz harmonogram ich działań

Lp.	Nazwa zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania
1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej – w tym: wynagrodzenie dla terapeuty, psychologa, kierowanie wniosków do Sądu, koszty wydawania opinii w przedmiocie uzależnienia, wyposażenie i prowadzenie Punktu konsultacyjnego	Cały rok	m.in. GKRPA, GOPS, Punkt Konsultacyjny, biegli sądowi, Sądy, Terapeuta ds. uzależnień, psycholog	20.540, 00zł
2.	Organizacja i prowadzenie działań profilaktycznych	Cały rok	m.in. GKRPA, szkoły, stowarzyszenie itp.	10.120,00zł
3.	Organizacja wycieczki i wyjazdów dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	Cały rok	m.in. organizacje pozarządowe, stowarzyszenia	16.000,00zł
4.	Inne zadania – m.in. prenumerata pism, materiały informacyjne, szkolenia itp.	Cały rok	GKRPA	3.940,00 zł.
5.	Wynagrodzenie osobowe	Cały rok	GKRPA	9.400,00 zł

Istnieje możliwość zmiany planu wydatków do 20% między zadaniami.

Przewodniczący
RADY GMINY
Irena
Irena Szczępańska